

17.1 Hvad er kultur?

Kultur handler i denne sammenhæng om en bestemt måde at leve på – bestemte normer og værdier. Individer med den samme kulturelle baggrund har helt overordnet det samme syn på den verden, man lever i. Det betyder ikke, at man nødvendigvis er enige om alt, men kulturen påvirker den måde, vi handler på, den måde, vi opfører os på osv. Kultur indeholder dermed nogle grundlæggende idéer, regler, normer og værdier, som et individ overtager fra tidligere generationer og bringer videre til kommende. Kultur er ingen statisk størrelse. Kulturen er altid i bevægelse og i forandring. Det er fællesskab, som vi deler med nogle, og som afgrænser os til andre.

Når vi forholder os til andre kulturer, har vi ofte nogle overdrevne og fordomsfulde opfattelser af, hvordan de lever i andre lande. Der bliver generaliseret, og vi forholder os til alle individer i andre lande. Grækere er dovne, tyskere er vildt overstrukturerede, og finnerne bruger weekenderne på at drikke kolossale mængder af vodka. Der er tale om **stereotyper**. Disse stereotyper er ofte rodfæstede, og det kan være svært at blive overbevist om, at stereotypen ikke passer på virkeligheden.

I andre lande bruger de selvfølgelig også stereotyper til at beskrive danskerne. For nogle år siden blev det undersøgt, hvilke stereotyper svenskere

Figur 17.2 Eksempler på stereotyper

MODEL

<p>On France Europe said ... Cowardly, arrogant, chauvinistic erotomaniacs.</p> <p>France replied ... "When it comes to our sex life, studies put us in the middle or the pack, but after the DSK affair our neighbours are unable to listen to this argument without cracking a smile."</p>	<p>On Britain Europe said ... Drunken semiclad hooligans or else snobbish stiff free-marketers.</p> <p>Britain replied ... "How can britons simultaneously be both self-controlled and prone to rip off their clothes in a drunken haze?"</p>
<p>On Spain Europe said ... Macho men and very women prone to regular siestas and fiestas so that nothing ever gets done.</p> <p>Spain replied ... "The pictures Europeans have of Spain in their photo albums may be souvenirs of a country visited on holiday. But what happens there the rest of the time? The statistics tell us that there are Mondays too."</p>	<p>On Germany Europe said ... Uber-efficient, diligent, disciplined and prone to steal the best sunloungers on holiday.</p> <p>Germany replied ... "It's all true ... we have been highly efficient diligent and disciplined about ensuring the proper upkeep of these clichés."</p>

Kilde: theguardian.com

Tabel 17.3 Holdning til påstanden "Det er vigtigt at være ydmyg, beskeden og ikke vække opsigt". 2014. Procent

	Meget enig	Enig	Hverken/ eller	Meget uenig	Total
Danmark	35,1	22,5	18,9	22,6	100
Sverige	50,6	25,7	14,9	8,9	100
Norge	28,5	23,7	22,0	25,9	100
Frankrig	61,1	20,0	13,3	5,6	100
Spanien	78,4	15,0	4,8	1,9	100
Tyskland	56,3	23,4	10,8	9,5	100
Ungarn	51,1	29,9	12,3	6,7	100
Polen	54,1	25,1	12,3	8,6	100
Storbritannien	55,7	19,5	14,2	10,6	100
Total	51,7	23,6	13,7	11,0	100

Kilde: European Social Survey. 2014.

og nordmænd havde om danskerne. Her blev det pointeret, at danskerne er livsnydere, morsomme, impulsive, rebelske og gode til at "hygge" os.

I det følgende vil vi forlade stereotyperne og forsøge at undersøge nogle kulturelle forskelle. Det handler med andre ord om at sammenligne nogle grundlæggende værdier – for eksempel holdningen til det at være ydmyg, beskeden og ikke vække opsigt. Et konkret holdningsspørgsmål, der faktisk vedrører nogle af de pointer, vi tidligere har været inde på i relation til det senmoderne individ.

Tabel 17.3 visernogle af de kulturelle forskelle inden for Europas grænser, når det handler om opdragelsesidealer. Det viser for eksempel, at danskere og nordmænd i modsætning til franskmænd og spaniere er mindst enige i påstanden om, at det handler om at være "ydmyg, beskeden og ikke vække opsigt". Dette kunne indikere, at unge i de nordiske lande måske er de mest aftraditioniserede, jævnfør Giddens overvejelser om det senmoderne individ, eller at unge i de nordiske lande er de mest singulariserede, jævnfør Reckwitz.

Det er disse kulturelle forskelle, vi vil forfølge på de kommende sider. Hollænderen Geert Hofstede er en af de sociologier, der har arbejdet med kultur og kulturforskelle med henblik på at forklare nogle af de kulturforskelle, der fremkommer, når man sammenligner lande. Dette har han blandt andet gjort ved at undersøge kulturelle forskelle mellem IBM-afdelinger rundt om i verden.

Geert Hofstede anviser en metode til at analysere kulturer. Udgangspunktet er fire begreber: symboler, helte, ritualer og værdier.

MODEL

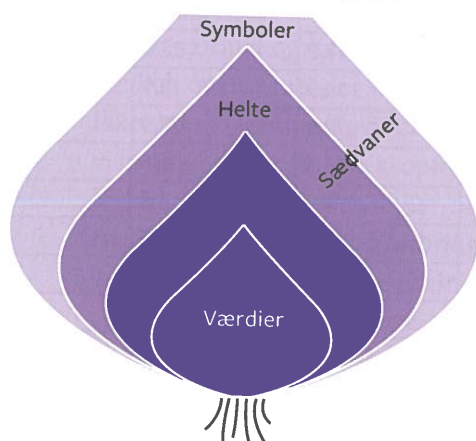
else snobbish
ons simultane-
d prone to rip off
ed and prone to
oliday.
ighly efficient
nsuring the pro-

at leve på – be-
relle baggrund
er i. Det betyder
virker den måde,
lder dermed nog-
ndivid overtager
kultur er ingen
ng. Det er fælles-
.
verdrevne og
. Der bliver gene-
rækere er dovne,
enderne på at
yper. Disse ste-
overbevist om, at

at beskrive dan-
typer svenskere

Figur 17.3 Geert Hofstedes kultur (løg)model

MODEL

Kilde: Geert Hofstede: *Cultures and Organizations – Software of the Mind*, McGraw-Hill Education, 2005 som gengivet i Peter Brøndum og Thor Banke. Luk samfundet op. 3. udgave. Forlaget Columbus. Side 45.

Når man analyserer andre kulturer, er det oplagt at starte med de symboler, som har betydning for kulturen. Det drejer sig for eksempel om flag, specielle bygninger og musik. Helte er fortidige eller nutidige personer, der repræsenterer væsentlige værdier for kulturen. Der er med andre ord tale om en slags rollemodeller i form af statsledere, forfattere, sportsudøvere eller fiktive personer. Det næste skridt i "kulturanalysen" er at fokusere på ritualer. En kulturs ritualer kommer for eksempel til udtryk ved højtidere, ritualer i forbindelse med fælles-spisning, religiøse ritualer eller

ritualer forbundet med det politiske liv. Endelig skal værdierne undersøges, hvilket er det mest komplicerede, da det handler om adfærdsmønstre. Her handler det om at finde ud af, hvad der er rigtigt og forkert, eller hvad der er normalt og unormalt. Der er her tale om dybereliggende værdier.

Opgave 17.1

Udarbejd med udgangspunkt i Hofstedes løgmodel din egen kulturanalyse af Danmark.

17.2 Hofstedes undersøgelse af kulturelle forskelle

En måde at studere værdierne på er at tage udgangspunkt i seks dimensioner, som Hofstede opstiller. Det handler om:

- Magtdistance
- Kollektivism versus individualisme
- Femininitet versus maskulinitet
- Usikkerhedsundvigelse
- Langsigtet versus kortsigtet livsorientering
- Behovsudskydelse eller ej.

Disse seks dimensioner kan måles, og Hofstede anvender en skala, der går fra 0 til 100 for at illustrere, hvordan befolkningerne i de enkelte lande er placeret i forhold til dimensionerne.

Tekstboks 17.1 Magtdistance

Magtdistance kan defineres som den grad, som mindre magtfulde medlemmer af institutioner og organisationer i et land forventer og accepterer at magten er ulige fordelt. "Institutioner" er de grundlæggende elementer i samfundet såsom fa-

milien, skolen og lokalsamfundet. "Organisationen" er dér, hvor man arbejder.

Kilde: Geert Hofstede m.fl.: *Kulturer og organisationer*, Handelshøjskolens Forlag, 2006, s. 61.

Magtdistance

Ifølge Hofstede er der i de forskellige kulturer forskellige holdninger til magt og ulighed. Omdrejningspunktet er, hvordan man i forskellige kulturer håndterer det faktum, at ikke alle er lige – det gælder i virksomheder og organisationer, men det gælder også i familien, i skolen og i andre sociale sammenhænge. Det handler ifølge Hofstede om, i hvor høj grad den gruppe af mennesker, der ikke har så meget magt, accepterer og respekterer den gruppe, der har mere eller meget magt. Hvis magtdistancen er stor, accepteres ulighed og hierarki i langt højere grad end i de kulturer, hvor magtdistancen er lille.

På det familiære område handler magtdistance om børns forhold til forældrene. I kulturer, hvor magtdistancen er stor, fokuseres der ofte på respekten for de ældre, hvilket blandt andet kommer til udtryk ved, at forældre spiller en markant rolle gennem hele livet. I kulturer med lille magtdistance betragtes børnene i langt højere grad som ligeværdige. Her er der fokus på dialog, og det bliver i langt højere grad accepteret, at børnene modtager forældrene. Her er der fokus på børnenes selvstændighed.

På samme måde med uddannelsesinstitutionerne. Her overføres relationen mellem forælder og barn til relationen mellem lærer og elev. I kulturer med stor magtdistance behandles lærerne med stor respekt og en god por-

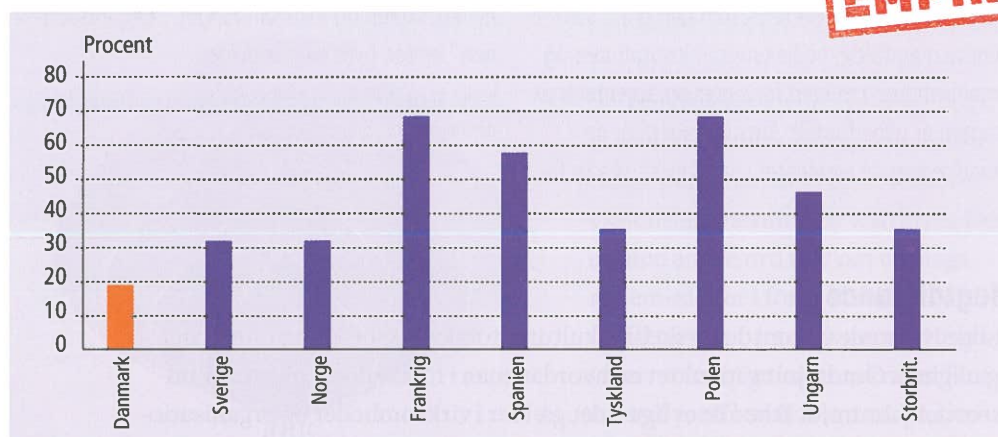
Figur 17.4 Yderpunkter af magtdistance

Lille magtdistance	Stor magtdistance
Ulighed mellem individer reduceres til et minimum	Ulighed mellem mennesker er ønskelige
Forældre behandler børn som jævnbyrdige	Forældre lærer børn lydighed
Børn behandler forældre og ældre slægtninge som jævnbyrdige	Børn behandler forældre og ældre slægtninge med respekt
Lærerne forventer, at eleverne tager initiativ i klassen	Lærerne forventes at tage alt initiativ i klassen
Lærere er eksperter, der videregiver upersonlige sandheder	Lærere er guruer, der videregiver personlig visdom
Undervisningens kvalitet afhænger af to-vejs-kommunikation og elevernes dygtighed	Undervisningens kvalitet afhænger af lærernes dygtighed

MODEL

Figur 17.5 Magtdistance i udvalgte europæiske lande.
Skala 0-100

EMPIRI

Kilde: geert-hofstede.com

tion ydmyghed. Her kan man forestille sig, at eleverne naturligt rejser sig op, når lærerne træder ind i undervisningslokalet. Anderledes er det, når magtdistancen er lille. Lærere og elever er i langt højere grad jævnbyrdige, og eleverne kan uopfordret komme med input til undervisningen.

De vigtigste forskelle mellem kulturer, der har henholdsvis stor og lille magtdistance kan ses i følgende.

Kendetegnende er det, at man i de nordiske lande har en relativt lille magtdistance sammenlignet med de sydeuropæiske og østeuropæiske lande.

Opgave 17.2

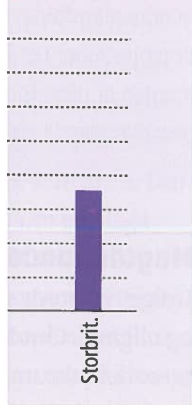
Overvej, hvilke forældretyper (se kapitel 9) der passer bedst til de forskellige lande.

Kollektivism versus individualisme

En anden væsentlig faktor, når man beskæftiger sig med kulturelle forskelle, er den enkelte kulturs fokus på det kollektive over for det individuelle. I hvor høj grad fokuseres der på det enkelte individ i forhold til fællesskabet? Fællesskabet spiller en stor rolle i de kulturer, hvor de vokser op i en fasttømret "vi-gruppe", såsom familien eller landsbysamfund. Her er båndene så stærke, at der ikke er tale om noget frivilligt, men at det snarere bliver betragtet som noget naturgivent, der ikke er til diskussion. De kollektive kulturer er ligeledes ekskluderende i den forstand, at de fasttømrede vi-grupper definerer sig selv ved at ekskludere sig fra andre.

Børn, der vokser op i kollektivistiske kulturer, har dermed i højere grad en "naturlig" følelse af at tilhøre et "vi". Det kommer også konkret til udtryk

EMPIRI

igt rejser sig
s er det, når
jævnbyrdige,
ngen.
is stor og lille

elativt lille
ropæiske lande.

forskellige

urelle forskelle,
ividuelle. I hvor
esskabet? Fæl-
i en fasttømret
ndene så stær-
liver betragtet
ve kulturer er
grupper define-

i højere grad
nkret til udtryk

Tekstboks 17.2 Kollektivism versus individualisme

Individualisme vedrører samfund, hvor båndene mellem individerne er løse: Det forventes, at enhver sørger for sig selv og den nærmeste familie. Som modpol hertil står **kollektivism**, samfund, hvor mennesker fra fødslen af integreres i stærke

sammenhængende egen-grupper, der livet igennem fortsat beskytter dem mod til gengæld at have deres ubestridte loyalitet.

Kilde: Geert Hofstede m.fl.: *Kulturer og organisationer*, Handelshøjskolens Forlag, 2006, s. 91.

ved, at de sjældent er alene. Det sociale fællesskab vægtes højt. Det betyder også, at "personlige meninger" ikke er så fremtrædende, da de ofte er fastsat af fællesskabet. På den måde vises der en til tider ekstrem loyalitet over for fællesskabet, hvilket også viser sig deri, at ressourcer ofte er fælles. Der er dermed en skarp sondring mellem "egen-gruppe" og "fremmed-gruppe".

Dette har nogle konsekvenser for det sociale miljø i for eksempel skoleklasserne. Er man opvokset i en kollektivistisk kultur, vil mange børn tøve med at tage ordet i en fremmed klasse – specielt hvis der ikke er en lærer til stede.

I de mere individualistiske kulturer betragtes harmonien ikke i nær samme udstrækning som en dyd. Her handler det om at sige sin mening og gerne sin personlige mening. Om meningene stemmer overens med resten af familiens, er i denne forbindelse underordnet. De økonomiske ressourcer er koblet til individet. Som Hofstede påpeger, så er individualistiske kulturer kendetegnet ved, at familier bliver stolte, hvis børnene påtager sig fritidsjob og dermed selv tjener nogle penge, som de kan råde over.

I skolen forventer eleverne, der er opvokset i en individualistisk kultur, at de bliver behandlet som individer uanset deres baggrund. I de kollektivi-

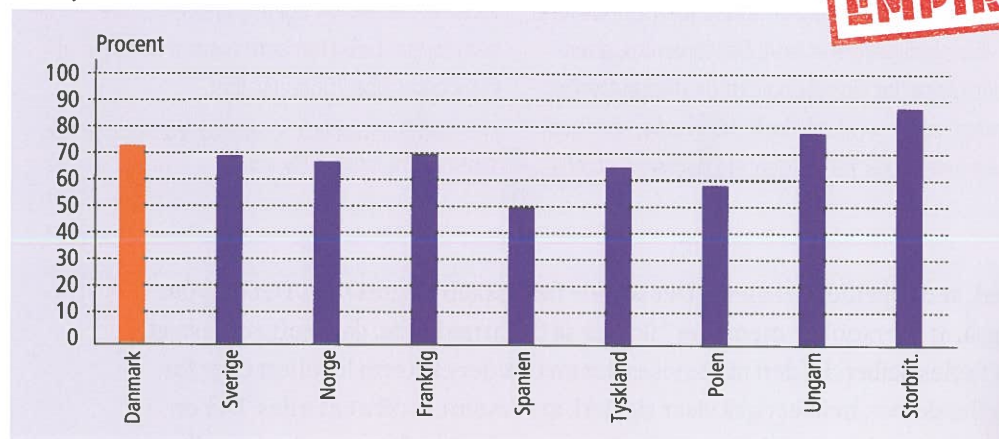
Figur 17.6 Kollektivism og individualisme. De rene typer

MODEL

Kollektivistisk	Individualistisk
Børn lærer at tænke i "vi-form"	Børn lærer at tænke i "jeg-form"
Harmoni bør opretholdes, og direkte konfrontationer undgås	At sige sin mening er kendetegnende for individet
Venskaber er forudbestemt	Venskaber er frivillige og skal plejes
Overtrædelser fører til en følelse af skam, og at man selv og gruppen taber ansigt	Overtrædelser fører til en følelse af skyld og tab af selvrespekt
Materielle goder og midler deles med familien	Individuelt ejerskab af materielle goder og midler – selv for børn
Forbrugsmønstret viser afhængighed af andre	Forbrugsmønstret viser en adfærd, der støtter en individuel livsstil
Det sociale netværk er den primære informationskilde	Medierne er den primære informationskilde

Figur 17.7 Individualisme kontra kollektivism i udvalgte europæiske lande. Skala 0-100

EMPIRI

Kilde: geert-hofstede.com

stiske kulturer vil dannelsen af undergrupper være langt mere fleksibel – dog vil der stadig, fra den enkelte elevs side, blive fokuseret på for eksempel særlige venskaber eller faglige færdigheder.

Det viser sig, at der er sammenhæng mellem magtdistancen og synet på kollektivism versus det individuelle. I kulturer, hvor man finder en lille magtdistance, vil der typisk også blive fokuseret på det individuelle, hvori- mod kulturer, der er kendetegnet ved at have stor magtdistance, i langt højere grad fokuserer på fællesskabet og de kollektive værdier.

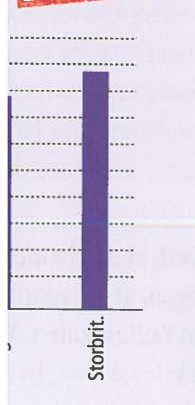
Det kollektive over for det individuelle handler om følgende (se figur 17.4).

Opgave 17.3

Opstil tre hypoteser, der kan forklare, at der i de vestlige lande er stor fokus på opfattelsen af det individuelle.

Hver hypotese skal understøttes af en faglig begrundelse.

Synet på det individuelle over for det kollektive kan måske relateres til de velfærdsmodeller, som normalt anvendes, når de forskellige velfærdsstater skal undersøges. I Storbritannien nærmer de sig en residual velfærdsmodel, der med udgangspunkt i liberalismen betoner det enkelte individs ansvar for sit eget liv, når det handler om velfærd. De sydeuropæiske lande har i højere grad en selektiv velfærdsmodel, hvor for eksempel det fælles ansvar betones, når det handler om velfærdsydelse. Her spiller familien og familiens ansvar en væsentlig rolle, når det handler om at hjælpe individer, der har behov herfor – Spanien er et godt eksempel herpå. Endelig er der de nord-

Tekstboks 17.3 Det feminine versus det maskuline

Et samfund betegnes som **maskulint**, når de sociale kønsroller adskiller sig tydeligt: Mænd forventes at være selvsikre, hårde og koncentrerede om at opnå materiel succes, mens kvinder forventes at være beskedne, bløde og optaget af livskvalitet.

Et samfund betegnes som **feminint**, når de sociale kønsroller forventes at være beskedne, bløde og optaget af livskvalitet.

Kilde: Geert Hofstede m.fl.: *Kulturer og organisationer*, Handelshøjskolens Forlag, 2006, s. 135.

ske lande, som er baseret på den universelle velfærdsmodel. Her er der nok fokus på lighed og rettigheder til alle, men der er tale om rettigheder, der er knyttet til det enkelte individ.

Femininitet versus maskulinitet

At være feminin og maskulin er ikke nødvendigvis det samme som at være kvinde eller mand. En kvinde kan godt være maskulin, og en mand kan være feminin. Der er således biologiske forskelle mellem mænd og kvinder, men også de kulturelle forskelle i kønsroller er markante, hvis man sammenligner forskellige kulturer. I ethvert samfund findes der tanker og handlinger, der er mere acceptable, når de bliver udført af mænd end af kvinder og omvendt. Men den rigtige handling for kønnet er forskellig fra kultur til kultur.

En væsentlig del af samfundets socialisering består i kønssocialisering, som starter i familien og videreføres i skolerne, i medierne, på arbejdspladserne osv. Kønsroller og dermed en bestemt opfattelse af, hvordan de to køn bør agere, er en væsentlig del af alle kulturer.

Kønsroller er en vigtig del af familien, men det feminine versus det maskuline er også noget, man kan genfinde på andre områder. For eksempel diskuterer man ofte, om skolen og uddannelsessektoren generelt er baseret på feminine eller maskuline værdier. For eksempel er det karakteristisk, at lærere i feminine kulturer i højere grad forsøger at opmuntre svage elever end at rose de stærkeste. Selvsikker opførsel er absolut ikke en dyd, der bliver værdsat i de feminine kulturer. Også med hensyn til evalueringsmetoder er der væsentlig forskel på de maskuline og de feminine. Hvor der i de maskuline kulturer bliver lagt vægt på faglig dygtighed, spiller sociale færdigheder en langt større rolle i feminine kulturer.

Ligeledes er det kendetegnende, at man i kulturer, der er baseret på feminine værdier, forsøger at finde en balance mellem familie og arbejdslivet, både mænd og kvinder repræsenterer det følelsesmæssige og det faktuelle; og det er tilladt også for drenge at græde. Heroverfor står de maskuline kulturer, der er kendetegnet ved, at arbejdet ofte bliver prioriteret på bekostning af familien, kvinder repræsenterer det følelsesmæssige, og mænd det faktuelle.

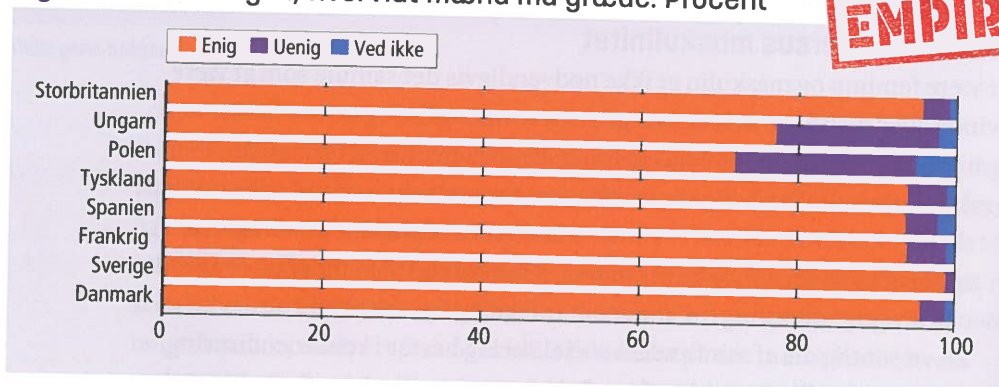
Figur 17.8 Femininitet og maskulinitet. Forskelle

MODEL

Femininitet	Maskulinitet
At dumpe i skolen er et mindre uheld	At dumpe i skolen er en katastrofe
Børn socialiseres til ikke at optræde aggressivt	Aggressiv adfærd mellem børn accepteres
Mænd og kvinder studerer nogenlunde de samme fag	Mænd og kvinder studerer forskellige fag
Elever undervurderer deres egne evner: underspiller deres ego	Eleverne overvurderer deres egne evner: fremmer deres ego
Jalousi over dem, der prøver at udmærke sig	Konkurrence i klassen, alle prøver at udmærke sig
Valg af job er baseret på den enkeltes egne interesser	Valg af job er baseret på karrieremuligheder

Figur 17.9 Holdning til, hvorvidt mænd må græde. Procent

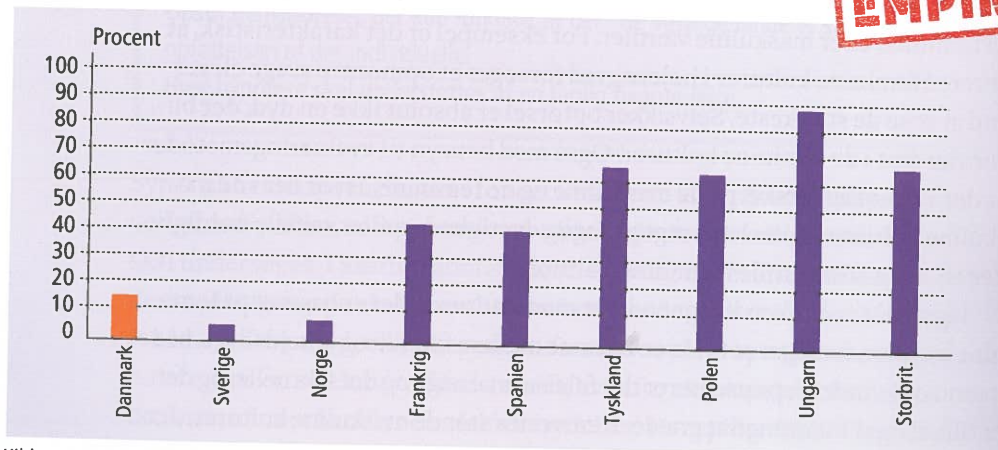
EMPIRI

Respondenterne forholder sig til udsagnet "Det er i orden, at mænd græder". Norge er udeladt, da de ikke er medlemmer af EU
 Kilde: Eurostat.

Figur 17.10 Femininitet versus maskulinitet i udvalgte europæiske lande. Skala 0-100

EMPIRI

Kilde: geert-hofstede.com

MODEL

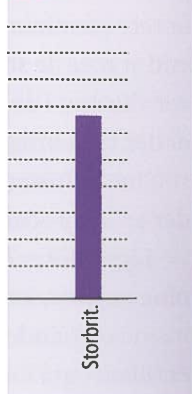
- cepteres
- lige fag
- evner: fremmer
- at udmærke sig
- muligheder

EMPIRI

de ikke er medlem-

EMPIRI

Tekstboks 17.4

Usikkerhedsundvigelsen kan defineres som den udstrækning, hvori medlemmerne af en kultur føler sig truet i usikre og ukendte situationer. Denne følelse kommer blandt andet til udtryk via

stress og et behov for forudsigelighed. Et behov for skrevne og uskrevne regler.

Kilde: Geert Hofstede m.fl.: *Kulturer og organisationer*, Handelshøjskolens Forlag, 2006, s. 183.

Også i forbindelse med de sociale medier er der en tydelig forskel. I maskuline kulturer bruges de sociale medier til at søge efter facts, hvorimod de sociale medier i feminine kulturer anvendes med henblik på at styrke og etablere sociale relationer; der er fokus på venskaber. Geert Hofstede påpeger i den forbindelse, at netop de skandinaviske lande er baseret på feminine værdier.

Feminine eller maskuline værdier er et vidt begreb. Nogle taler om følelser contra fornuft. Ovenstående er et eksempel på noget, mange vil kalde feminine værdier, nemlig hvorvidt det er tilladt for mænd at græde.

Usikkerhedsundvigelse

I alle samfund bliver man nødt til at kunne håndtere usikkerhed. Vi kommer ofte i en situation, hvor vi ikke ved, hvad der skal ske i morgen. Det kan være angstprovokerende, og det er derfor, man i alle samfund har udviklet metoder, der netop forsøger at håndtere denne usikkerhed – det kan for eksempel være gennem regler og lovgivning, men det kan også være i form af en religiøs overbevisning.

Rent familiemæssigt er det kendetegnende, at børn i alle kulturer socialiseres til at kunne skelne mellem rent og snavset og sikkert i forhold til farligt. Hofstede understreger i relation til dette, at kulturer med stærk usikkerhedsundvigelse er kendetegnede ved, at rubriceringen af det, der er snavset, og det, der er farligt, er snæver og absolut. Dette kommer ligeledes til udtryk i uddannelsessektoren, hvor elever fra lande med en stærk usikkerhedsundvigelse forventer, at læreren er fagligt kompetent. Det handler om, at lærerne bør være fagekspertes. Man ser op til lærere, der kan være svære at forstå på grund af det akademiske sprog. Anderledes er det i lande med en svag usikkerhedsundvigelse. Her er det helt acceptabelt, at lærere siger: ”Det ved jeg ikke.”

Det er karakteristisk, at borgere, der lever i kulturer præget af stærk usikkerhedsundvigelse, ikke i nær samme grad som andre tør udfordre sig selv, for eksempel med hensyn til jobskifte. Man er skeptisk og lidt bange for det, man ikke kender. Det gælder arbejdslivet og i sociale relationer. Man frygter det ukendte, hvilket er i klar modsætning til individer, der kommer fra kulturer med svag usikkerhedsundvigelse, der fremstår langt mere tolerante over for eksempelvis andre mennesker.

Tabel 17.4 Holdning til påstanden "Vigtigt at være nytænkende og kreativ". 2014. Procent

EMPIRI

	Meget enig	Enig	Hverken/eller	Uenig	Total
Danmark	61,8	22,8	10,0	5,5	100
Sverige	55,4	27,4	11,5	5,7	100
Norge	58,1	22,8	13,0	6,1	100
Frankrig	55,2	21,5	15,1	8,2	100
Spanien	61,7	20,8	9,9	7,6	100
Tyskland	61,3	23,6	9,4	5,8	100
Ungarn	55,7	22,0	11,1	11,1	100
Polen	46,0	23,6	13,5	17	100
Storbritannien	56,3	20,4	13,5	9,9	100
Total	56,7	23,6	11,5	8,2	100

Kilde: European Social Survey. 2014.

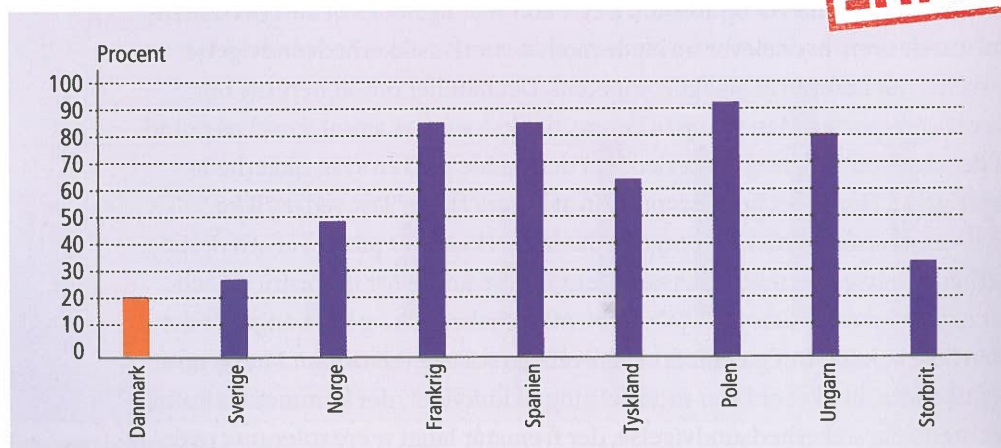
Figur 17.11 Yderpunkter af sikkerhedsundvigelse

MODEL

Svag sikkerhedsundvigelse	Stærk sikkerhedsundvigelse
Usikkerhed er et normalt træk, og man tager dagen, som den kommer	Usikkerhed som en fast bestanddel af livet opfattes som en stadig trussel, der må bekæmpes
Det, der er anderledes, er sjovt	Det, der er anderledes, er farligt
Familielivet er afslappet	Familielivet er problemfyldt
Elever er veltilpasse ved undervisningssituationer uden afgrænsninger og optaget af gode diskussioner	Elever er veltilpasse i strukturerede undervisningssituationer og optaget af det rette svar
Lærerne involverer forældrene	Lærerne informerer forældrene
Lærere har lov at sige: "Det ved jeg ikke"	Det forventes, at lærerne har alle svarene

Figur 17.12 Usikkerhedsundvigelse i udvalgte europæiske lande. Skala 0-100

EMPIRI

Kilde: geert-hofstede.com

EMPIRI

g	Total
5,5	100
5,7	100
6,1	100
8,2	100
7,6	100
5,8	100
11,1	100
17	100
9,9	100
8,2	100

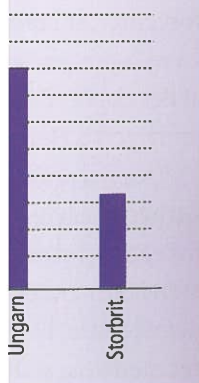
MODEL

el af livet opfattes kæmpes

de undervisningssvar

svarene

EMPIRI

Den svage sikkerhedsundvigelse, som er karakteristisk for borgere i Danmark, kommer blandt andet til udtryk ved, at danskere generelt finder det vigtigt at være nytænkende og kreative. Dette kan for eksempel komme til udtryk i undervisningssituationer, hvor man fokuserer på det nye og det undersøgende. Spændende undervisning vil ofte være undervisning, der stimulerer elevernes undren, og hvor man ikke nødvendigvis kender svaret på forhånd. I modsætning til for eksempel borgere fra Polen og til dels Ungarn, der i langt højere grad er uenige i påstanden.

Langsigtet versus kortsigtet livsorientering

Den næstsidste dimension, som Hofstede lægger vægt på, er den såkaldte livsorientering. Ser vi langt ud i fremtiden, eller er kulturen i højere grad kendetegnet ved, at den fokuserer på nutiden og den nære fremtid?

Samfundet, der er præget af langsigtet orientering, har i højere grad fokus rettet mod andre og er kompromissøgende, når der skal findes løsninger. Anderledes er det med samfund, der tænker mere kortsigtet. Her er der som nævnt mere fokus på traditionen og nutiden. Man er ikke i nær samme grad rettet mod andre, men er stolt af sit eget – for eksempel sin egen nationale identitet. Det betyder også, at forskellen mellem det gode og det onde i lande med kortsigtet orientering er langt mere absolut, i modsætning til kulturer med langsigtet orientering, hvor forskellen mellem godt og ondt er mere relativ.

I familier med lang livsorientering er der fokus på hengivenhed. Der fokuseres på sparsommelighed, og børnene lærer i familien ikke umiddelbart at kunne få ønsker opfyldt. Det handler med andre ord om sejhed og ydmyghed, når man skal forfølge sine mål.

Behovsudskydelse eller ej

Den sidste dimension fokuserer på, i hvor høj grad der i den pågældende kultur er en tilbøjelighed til at give efter for sine behov. Det handler om selv-

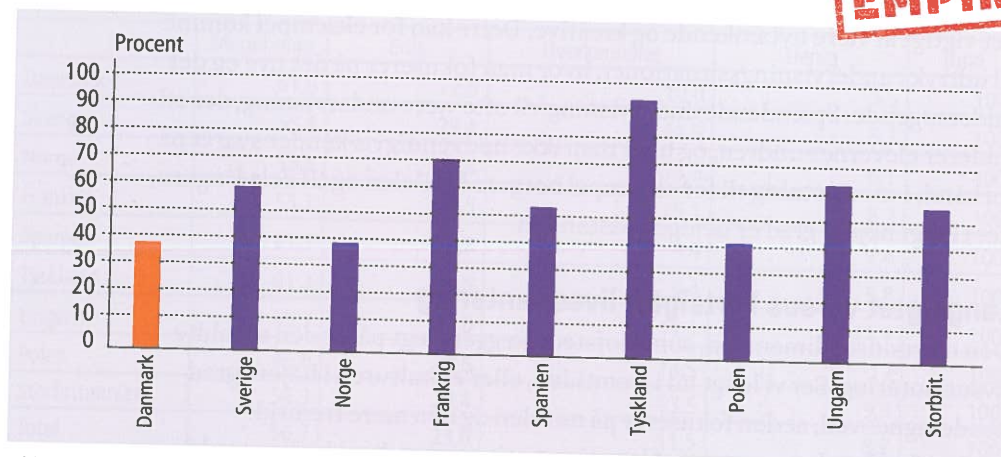
Figur 17.13 Kort- og langsigtet orientering

MODEL

Kortsigtet orientering	Langsigtet orientering
Ydmyghed er kun for kvinder	Ydmyghed er både for mænd og kvinder
Alderdom er en ulykkelig tid, men den begynder sent	Alderdom er en glad tid, og den kan begynde tidligere
Elever opfatter succes i skolen og det at dumpe som at være heldig/uheldig	Elever forbinder succes i skolen med en indsats og at dumpe som mangel på indsats
Status afhænger ikke af nummer i søskendeflokken	Ældre børn har autoritet over de yngre i familien
Ægteskabet er et moralsk anliggende	Ægteskabet er en fornuftbetinget ordning

Figur 17.14 Livsorientering i udvalgte europæiske lande.
Skala 0-100

EMPIRI

Kilde: geert-hofstede.com

kontrol. Samfund, der er eftergivende eller overbærende, har en tendens til at tillade det enkelte menneske at nyde livet og have det sjovt her og nu, mens samfund, der fokuserer mere på kontrol og selvkontrol, er optaget af, at tilfredsstillelse skal begrænses og reguleres af strenge normer.

Netop ønsket om at være "eventyrer" eller fokus på det at have et spændende liv, hvad det så indebærer, kunne være en indikation på, hvorvidt behovsudskydelse er i fokus. Danskere er i modsætning til borgere i Syd-europa og Østeuropa ikke i nær samme grad indstillet på at udskyde behov. Danskere lever tilsyneladende mere i "nuet", for så vidt angår ønsket om et spændende liv.